

P O S T A N O W I E N I E

Wrocław, dnia 20 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym

na podstawie art. 437§2 KPK w zw. z art. 257§2 KPK i art. 266§1 KPK oraz art. 275§1 i 2 KPK i art. 277§1 KPK

p o s t a n o w i ł

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 257§2 KPK zastrzec, że zastosowany wobec S.N. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania ulegnie zmianie na poręczenie majątkowe z chwilą złożenia takiego poręczenia w kwocie 50.000 zł do kasy lub na konto sum depozytowych Sądu Okręgowego we Wrocławiu, w terminie 14 dni od dnia wydania niniejszego postanowienia,

II. w razie złożenia wymienionego poręczenia, zastosować wobec S.N. środek zapobiegawczy w postaci dozoru policji polegający na zawiadamianiu Sądu Okręgowego we Wrocławiu o zamierzonym wyjeździe i terminie powrotu oraz zakazie kontaktowania się z osobami będącymi świadkami w sprawie, a także środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy we Wrocławiu na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2021 r. przedłużył do dnia 10 grudnia 2021 r. stosowanie tymczasowego aresztowania wobec S.N. Wymienione postanowienie zaskarżył w całości obrońca oskarżonego zarzucając obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 258§1 pkt 2 KPK przez niezasadne przyjęcie, że występuje obawa bezprawnego wpływania przez oskarżonego na wyjaśnienia oskarżonych bądź zeznania świadków albo utrudniania postępowania w inny sposób,

2. art. 258§2 KPK przez przedłużenie tymczasowego aresztowania pomimo braku realnej obawy bezprawnego utrudniania prawidłowego toku postępowania przez oskarżonego,
3. art. 257§1 KPK w zw. z art. 251§3 KPK i art. 5 ust. 3 EKPC przez ich pominięcie,
4. art. 258§4 KPK w zw. z art. 253§1 KPK przez zaniechanie rozważenia możliwości zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania za pomocą wolnościowych środków zapobiegawczych.

We wniosku odwoławczym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zastosowanie w miejsce tymczasowego aresztowania, poręczenia majątkowego w wysokości 50.000 zł oraz dozoru policji, a także zakazu opuszczania kraju.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że pomimo powołania w podstawie prawnej zaskarżonego postanowienia przepisu art. 258§1 pkt 2 KPK, z uzasadnienia tego orzeczenia jasno i wyraźnie wynika, że jego podstawę stanowi jedynie przepis art. 258§2 KPK. Z tego względu dalsze uwagi poświęcone zostaną wyłącznie prawidłowości zastosowania wymienionego przepisu.

Odnosnie do przepisu art. 258§2 KPK należy stwierdzić, że nie można akceptować wykładni wymienionego przepisu w oderwaniu od celu i funkcji tymczasowego aresztowania, określonych w art. 249§1 KPK. Stosowanie wymienionego środka dopuszczalne jest bowiem jedynie wtedy, gdy zachodzi rzeczywista potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Ryzyko destabilizacji postępowania musi być więc obiektywne (realne), gdyż tylko wtedy dopuszczalne jest ograniczenie praw i wolności człowieka, zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. **Brak wykazania związku pomiędzy grożącą oskarżonemu karą a obawą bezprawnego utrudniania prawidłowego przebiegu postępowania powoduje, że pozbawienie wolności osobistej oskarżonego mogłoby nastąpić także wtedy, gdy w sprawie nie występują okoliczności uzasadniające obawę bezprawnego utrudniania przez niego prawidłowego przebiegu postępowania.** Innymi słowy, niedopuszczalna jest wykładnia przepisu art. 258§2 KPK, zgodnie z którą możliwe jest stosowanie tymczasowego aresztowania, pomimo że w sprawie nie występują realne (rzeczywiste) okoliczności uzasadniające przyjęcie obawy bezprawnego utrudniania prawidłowego toku postępowania. Rozumienie przepisu art. 258§2 KPK w wymieniony sposób powoduje, że tymczasowe aresztowanie stosowane jest automatycznie, niezależnie od tego czy zachodzi, czy nie zachodzi uzasadniona obawa bezprawnego utrudniania postępowania, a zatem, czy w rzeczywistości występuje uzasadnione zagrożenie dla

prawidłowego przebiegu postępowania karnego, czy też takie zagrożenie nie występuje. W takim wypadku, tymczasowe aresztowanie nie spełnia funkcji zabezpieczającej prawidłowy tok postępowania, ale funkcję represyjną, polegającą na antycypowaniu kary pozbawienia wolności. Automatyczne stosowanie tymczasowego aresztowania w każdej sprawie, gdy oskarżonemu zostanie przedstawiony zarzut, o którym mowa w art. 258§2 KPK jest niedopuszczalne, gdyż jest niezgodne z ustawowym celem stosowania środków zapobiegawczych (art. 249§1 KPK) oraz z zasadą proporcjonalności ograniczenia wolności jednostki (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), a przede wszystkim urąga przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka, której ochrona jest obowiązkiem władz publicznych, a zatem także sądu (art. 30 Konstytucji RP). **Dodać należy, że z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7.10.2008 r., P 30/07, OTK nr 8A/2008, poz. 135 wynika, że w świetle art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, surowością grożącej i wymierzonej kary nie można usprawiedliwiać ingerencji w konstytucyjnie gwarantowane prawa osoby, której ma dotyczyć tymczasowe aresztowanie. W konsekwencji, powołanie się na tą okoliczność, nie zwalnia z obowiązku wykazania konkretnych zachowań utrudniających postępowanie.**

W rozpoznawanej sprawie sąd *a quo*, na podstawie art. 258§2 KPK, przedłużył tymczasowe aresztowanie S.N bez rozważenia, czy na obecnym etapie postępowania występuje realna obawa bezprawnego wpływania na jego tok, a tym samym, potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Zaniechanie tej powinności powoduje, że dowolne jest ustalenie o występowaniu ryzyka nieprawidłowego przebiegu postępowania.

Sądowi pierwszej instancji umknęło również, że z ugruntowanego orzecznictwa ETPCz, publikowanego w elektronicznych bazach orzeczeń sądowych i powszechnie dostępnego wynika, że grożąca oskarżonemu surowa kara może stanowić przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania w początkowym stadium procesu, ale nie jego zaawansowanym etapie.

Sąd *a quo* stracił też z pola widzenia, że w orzecznictwie Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu ugruntowany jest pogląd, że tymczasowe aresztowanie oskarżonego nie może zostać przedłużone poza rozsądny termin. Do chwili skazania oskarżonego należy domniemywać jego niewinność, a celem art. 5 ust. 3 EKPC jest zasadniczo wymóg zwolnienia oskarżonego z chwilą, w której dalsze aresztowanie przestaje być rozsądne. Przedłużenie aresztowania może być uzasadnione w danej sprawie jedynie wówczas, gdy zaistniały rzeczywiste powody, które, pomimo istnienia domniemania niewinności, przeważają nad zasadą poszanowania wolności osobistej jednostki z art. 5 ust. 1 Konwencji.

Do sądu należy zaś zapewnienie, aby tymczasowe aresztowanie w postępowaniu przygotowawczym nie przekroczyło rozsądnego terminu.

W zażaleniu trafnie podnosi się, że uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie spełnia standardu określonego w art. 251§3 KPK, gdyż nie wyjaśnia, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego. Pomimo, że wymieniony przepis odnosi się do uzasadnienia postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego, określone w nim wymogi odnosić należy także do orzeczenia o przedłużeniu takiego środka. Nie można bowiem akceptować obniżenia standardu uzasadnienia decyzji o przedłużeniu pozbawienia wolności, na jakimkolwiek etapie postępowania. **Każda decyzja procesowa dotycząca pozbawienia bądź ograniczenia wolności w postępowaniu karnym musi zawierać uzasadnienie wskazujące na celowość, konieczność i proporcjonalność zastosowanych środków dla ochrony innych wartości podlegających prawnej ochronie.**

W końcu należy stwierdzić, że zasadą w polskim procesie karnym jest odpowiadanie oskarżonego z wolnej stopy, a tymczasowe aresztowanie może być stosowane jedynie wyjątkowo. Wyrażona w art. 257§1 KPK dyrektywa minimalizacji tymczasowego aresztowania nakazuje zabezpieczyć prawidłowy tok postępowania w pierwszej kolejności za pomocą środków zapobiegawczych o wolnościowym charakterze. Dopiero, gdy za pomocą takich środków nie da się skutecznie zabezpieczyć prawidłowego toku postępowania, wolno zastosować tymczasowe aresztowanie. Dyrektywa minimalizacji tymczasowego aresztowania jest konsekwencją obowiązywania konstytucyjnego i konwencyjnego prawa do wolności osobistej (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 5 ust. 1 EKPC). W piśmiennictwie przyjmuje się, że dyrektywa minimalizacji tymczasowego aresztowania stanowi wyraz tego, że wymieniony środek stosowany jest wobec osób chronionych domniemaniem niewinności i w związku z tym ingerencja w konstytucyjne prawo do wolności osobistej powinna następować jedynie w takim zakresie, w jakim jest ona z punktu widzenia celów postępowania karnego absolutnie konieczna (zob. P.Hofmański, E.Sadzik, K.Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Tom I, Warszawa 2007, s. 1157-1158).

Mając to wszystko na względzie, sąd odwoławczy postanowił zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 257§2 KPK zastrzec, że zastosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania ulegnie zmianie na poręczenie majątkowe z chwilą złożenia takiego poręczenia w kwocie 50.000 zł do kasy lub na konto sum depozytowych Sądu Okręgowego we Wrocławiu, w terminie 14 dni od dnia wydania niniejszego postanowienia. W razie złożenia wymienionego poręczenia, sąd

odwoławczy postanowił zastosować wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci dozoru policji polegający na zawiadamianiu Sądu Okręgowego we Wrocławiu o zamierzonym wyjeździe i terminie powrotu oraz zakazie kontaktowania się z osobami będącymi świadkami w sprawie, a także środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju.

Mając to wszystko na względzie, orzeczono jak na wstępie.